

РЕШЕНИЕ

№ 5525

гр. София, 15.10.2020 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Второ отделение 27 състав,
в публично заседание на 15.09.2020 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Цветанка Паунова

при участието на секретаря Цветанка Митакева и при участието на прокурора Яни Костов, като разгледа дело номер **3201** по описа за **2020** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 203 и сл. от Административнопроцесуалния кодекс /АПК/ във вр. с чл. 1, ал. 2 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди (ЗОДОВ).
Образувано е по искова молба, подадена от С. Ц. И., чрез пълномощник адв. С. Т., срещу Столична дирекция на вътрешните работи (СДВР).

Предявени са активно субективно и обективно съединени осъдителни искове с правно основание чл. 1, ал. 1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди (ЗОДОВ) за присъждане на обезщетение за:

- имуществени вреди в размер на 300 (триста) лева, претърпени от незаконосъобразно издадено наказателно постановление (НП) № 18/21.03.2014г., издадено от началника на 09 Районно управление (РУ) СДВР и

- неимуществени вреди в размер на 8000 (осем хиляди) лева, претърпени от незаконосъобразно устно разпореждане на полицейски орган и последвалите го незаконосъобразни фактически действия по привеждането му в изпълнение от служителите на СДВР, както и от отмененото НП № 18/21.03.2014г.

С Решение № 1964/22.03.2019г., постановено по адм. д. № 46/2018г. по описа на АССГ, решаващият състав е осъдил СДВР да заплати на ищеца, както следва:

- сумата 300 (триста) лева, като обезщетение за имуществени вреди, претърпени от незаконосъобразен и отменен административно-наказателен акт – Наказателно постановление № 18/21.03.2014г., издадено от началника на 09 Районно управление на СДВР;

- сумата 4000 (четири хиляди) лева - обезщетение за неимуществени вреди, претърпени от незаконосъобразни действия на длъжностни лица при ответника, заедно с лихва за забава в размер на 1558.33 (хиляда петстотин петдесет и осем и 0.33) лева за периода от 05.03.2014г. до предявяване на исковата молба и законна лихва от предявяване на иска до окончателно изплащане на задължението, като съдът е отхвърлил исковата претенция в останалата част до пълния предявен размер от 8000 (осем хиляди лева).

С Решение № 3821/12.03.2020г., постановено по адм. д. № 6818/2019г. по описа на ВАС, е отменено Решение № 1964/22.03.2019г. по адм. д. № 46/2018г. на АССГ, в частта, с която СДВР е осъдена да заплати на С. Ц. И. сумата 4000 (четири хиляди) лева - обезщетение за неимуществени вреди по чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ, причинени от незаконосъобразни действия на длъжностни лица от СДВР, извършени на 05.03.2014г., както и за сумата от 1558.33 лв., представляваща лихва за забава за периода от 05.03.2014г. до предявяване на исковата молба и за законната лихва от предявяване на иска, като делото е върнато за ново разглеждане в отменената част със задължителни указания за събиране на доказателства и прилагане на закона.

В съдебно заседание ищецът не се явява и не се представлява.

Ответникът - Столична дирекция на вътрешните работи (СДВР), чрез юрк. В., моли за отхвърляне на иска. Сочи, че не е налице причинно-следствена връзка между претърпените болки и страдания и действията на служителите на СДВР. Допълнителни съображения развива в представени писмени бележки.

Представителят на Софийска градска прокуратура дава заключение за основателност на иска.

За да се произнесе по исковата претенция, съдът съобрази следното:

От обстоятелствената част на исковата молба се установява следната фактическа обстановка:

На 05.03.2014г. около 15:10 часа ищецът пътувал в автобус № 309 на Столичния градски транспорт. В автобуса започнала проверка по редовността на пътниците, при която възникнал спор между ищеца и единия от контрольорите. Контрольорите били придружавани от двама полицейски служители от 09 РУ-СДВР. Полицай А. наредил на ищеца да слезе от превозното средство. На въпрос на И. защо трябва да напусне автобуса, при положение че е редовен пътник, служителят на 09-то РУ, започнал да вика и да го дърпа за якето. Впоследствие ищецът слязъл от автобуса без съпротива, след което полицейският служител му поставил белезници и го повалил на земята с лице към тротоара. След това ищецът бил откаран и задържан в 09-то РУ с пристигналата на място патрулна кола, а по-късно бил освободен. Твърди, че незаконосъобразните полицейско разпореждане, задържане, употреба на физическа сила и помощни средства представляват полицейски произвол и всички съвкупно, заедно с отмененото НП № 18/21.03.2014г., са му причинили неимуществени вреди, изразяващи се в преживени болки и страдания и изпитани чувства на унижение и негодувание.

В отменителното решение на ВАС е посочено, че при изясняване на фактическата обстановка административният съд не е взел предвид заповед за задържане рег. № 585/05.03.2014г., тъй като същата не е била представена по делото. Прието е, че тази заповед е от съществено значение за изясняване на фактите и за преценка на основателността на предявения иск за присъждане на обезщетение за неимуществени вреди, доколкото обезщетението се претендира от физически болки при незаконно

задържане на ищеца. Посочената заповед, съгласно която е извършено задържането на ищеца в РУ на МВР, е представена с касационната жалба, но неизяснен остава въпросът дали тя е била обжалвана и дали е влязла в сила. Този факт е от особено значение за изясняване на спора, поради това че има отношение към законността на задържането на ищеца.

Във връзка със задължителните указания на ВАС съдът е указал на ответника да представи доказателства дали заповед рег. № 585/05.03.2014г. е била обжалвана и дали е влязла в сила.

По делото е постъпил отговор от ответника, че в СДВР няма налични данни посочената заповед да е била обжалвана.

Съдът е дал указания и на ищеца да заяви дали е оспорил заповед за задържане рег. № 585/05.03.2014г. по съдебен ред.

Със становище от 14.09.2020г. процесуалният представител на ищеца сочи, че не е обжалвал заповед за задържане рег. № 585/05.03.2014г. Поддържа, че това е ирелевантно обстоятелство, тъй като ищецът не е предявил иск за обезщетение за вреди, причинени от незаконно задържане. Соочи, че с уточнение от 2018г. по адм. д. № 46/2018г. е прецизирал исквата си претенция по основание и размер. Видно от молба на л. 41-43 от адм. д. № 46/2018г. претенцията за обезщетение на неимуществени вреди се свежда до незаконосъобразно устно полицейско разпореждане и привеждането в изпълнение на същото.

Предвид гореизложеното, съдът обосновава следните правни изводи:

Съгласно чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ държавата и общините отговарят за вредите, причинени на граждани и юридически лица от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на техни органи и длъжностни лица при или по повод изпълнение на административна дейност. Фактическият състав на отговорността по чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ включва отменен по надлежния ред акт, реално причинена вреда, произтичаща от него, както и наличието на пряка и непосредствена причинна връзка между незаконосъобразния акт и настъпилата вреда.

Искът с правно основание чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ може да бъде разгледан от съда (допуснат за разглеждане), по аргумент от правилата, разписани в чл. 204 от АПК, ако е налице или предварително установена незаконосъобразност на акта, въведен с иска като причина за вредата, или ако искът за обезщетение е предявен едновременно (съединен) с оспорването на акта, вкл. когато се касае до инцидентно установяване на незаконосъобразност на акт, действие или бездействие.

Съобразно задължителните указания на ВАС, дадени в Решение № 3821/12.03.2020г. по адм. д. № 6818/2019г., настоящият състав следва да съобрази Заповед за задържане рег. № 585/05.03.2014г., тъй като е прието, че тази заповед е от съществено значение за изясняване на фактите и за преценка на основателността на предявения иск за присъждане на обезщетение за неимуществени вреди, доколкото обезщетението се претендира от физически болки при незаконно задържане на ищеца.

Видно от заповед за задържане на лице рег. № 585/05.03.2014г., издадена от полицейски орган – ст. полицай при ООП-СДВР, на 05.03.2014г., в [населено място], в 15:10 ч., Н. Л. А., ст. полицай при ОПП-СДВР е задържал за срок до 24 часа лицето С. Ц. И. в помещение за временно задържане на 09 РУ-СДВР, на основание чл. 63, ал. 1, т. 2 от ЗМВР /отм./, а именно след надлежно предупреждение съзнателно пречи на полицейските органи да изпълнят задълженията си по служба. Заповедта е връчена при отказ на лицето да подпише и получи копие от нея, удостоверено с подпис на

свидетел. В заповедта е посочено, че лицето е освободено в 17:15ч. на 05.03.2014г. Видно от направеното по настоящото дело изявление на ищеца /молба от 14.09.2020г./, същият не е обжалвал заповедта за задържането си.

От съдържанието на посочената заповед се установява, че лицето е задържано от полицейски орган за времето от 15:10 до 17:15 часа. Периодът на задържането му изцяло съвпада с изложеното в исковата молба, а именно че фактическите действия по незаконното задържане на ищеца, изразяващи се в принудително сваляне от автобуса, поставяне на белезници, поваляне на земята, принудително отвеждане в 09-то РУ, са започнали към 15:10 часа и са приключили към 17:15 часа, когато е освободен от районното управление. Следователно фактическите действия на полицейските служители по задържане на ищеца се основават на административен акт - заповед за задържане рег. № 585/05.03.2014г.

В глава петнадесета от АПК е уреден редът за защита срещу неоснователни действия и бездействия на администрацията. Производството по чл. 250 – 254 от АПК касае извършването на фактически действия от административен орган или длъжностно лице, които не се основават на административен акт или на закона. Съдът намира, че действията на полицейските служители по задържането на ищеца не подлежат на самостоятелен съдебен контрол за законосъобразност, а изпълнението на нормативно регулираната им дейност не съставлява неоснователно фактическо действие по смисъла на чл. 250 и сл. от АПК. Както се посочи, ищецът е задържан за времето от 15:10 часа до 17:15 часа на 05.03.2014г. въз основа на заповед за задържане с рег. № 585/05.03.2014г. В този смисъл актът, който е засегнал правната сфера на ищеца, е именно тази заповед, която обаче не е обжалвана, съгласно изричното изявление на ищеца. Действията на полицейските органи по задържането на ищеца са именно в изпълнение на издадената заповед за задържане, поради което същите не могат да се квалифицират като фактически действия по смисъла на чл. 250 от АПК и не подлежат на самостоятелен съдебен контрол за законосъобразност.

С разпореждане за насрочване на делото настоящият състав е разпределил доказателствената тежест между страните, като е указал на ищеца, че носи доказателствена тежест да установи фактите, на които основава претенцията си, включени във фактическия състав по смисъла на чл. 1, ал. 2 от ЗОДОВ, а именно – законосъобразни действия от страна на административния орган или служител при същия, вреда в правната му сфера, причинно-следствена връзка между тях. В изпълнение на задължителните указания на ВАС настоящият състав изрично е указал на ищеца, че следва да ангажира гласни доказателства относно конкретните действия на полицейските служители по време на извършената проверка на 05.03.2014г.

В проведеното на 15.09.2020г. открито съдебно заседание ищецът или неговият процесуален представител не са се явили. По делото е постъпила молба от адв. Т., с която е заявил, че поради служебна ангажираност не може да присъства, като не възразява делото да се разгледа в негово отсъствие. В молбата не е поискано събирането на гласни доказателства, а е поискан срок за представяне на писмени бележки по съществуващото на спора.

Като съобрази задължителните указания на ВАС и в съответствие с разпределената доказателствена тежест, настоящият състав намира следното:

В исковия процес върху ищеца лежи доказателствената тежест, т.е. той трябва с допустимите доказателства и доказателствени средства да докаже претърпени в случая неимуществени вреди, като докаже, че те са пряка и непосредствена последица

от отменения акт. Неимуществените вреди във всички случаи трябва да са действително настъпили и да са установени с конкретни доказателства по делото, а не с общи твърдения и квалификации, тъй като за всеки отделен човек те са индивидуално определяеми и съдът не може да предполага тяхното настъпване. Липсата на конкретни доказателства по делото за реално претърпени неимуществени вреди обосновават извод за неоснователност на исковата претенция.

По делото не са събрани доказателства, които да доказват по безспорен начин твърденията за неимуществени вреди, изразяващи се в негативни емоционални преживявания, болки и страдания, чувство на унижение и негодувание. Такива данни не могат да се извлекат от показанията на разпитания по първото дело свидетел с оглед принципа на непосредственост в административния процес.

Недоказаният факт, за чието установяване ищецът носи доказателствена тежест, овластява и задължава съда да приеме за ненастъпил. Липсата на който и да е от кумулативните елементи на фактическия състав на предявения иск обуславя неговата неоснователност.

Горното сочи на липса на елементи от фактическия състав на чл. 1, ал. 1 ЗОДОВ – претърпени от ищеца неимуществени вреди в резултат на незаконно задържане от длъжностни лица при ответника. Това мотивира извод за неоснователност на предявения иск, който подлежи на отхвърляне.

За пълнота на изложението следва да се посочи следното:

Дори и да се приеме, че претенцията за обезвреда не се основава на Заповед за задържане рег. № 585/05.03.2014г., съгласно изричните уточнения в молба на л. 41-43 от адм. д. № 46/2018г. и становище по настоящото дело, искът отново е неоснователен. В направените уточнения се претендира обезвреда от незаконнообразно устно полицейско разпореждане и изпълнението му, вкл. чрез прилагане на физическа сила и помощни средства по смисъла на релевантната за случая разпоредба на чл. 72, ал. 1 от ЗМВР (отм.). Съгласно т. 1.1.3. от молба-уточнение от 05.04.2018г. /л. 41-43 от адм. д. № 46/2018г./ претендира се и обезщетение за неимуществени вреди от отмененото наказателно постановление.

По отношение на т. 1.1.3. от молбата-уточнение, действително е налице отменено по съдебен ред наказателно постановление, но не са доказани твърдяните неимуществените вреди и причинно-следствената връзка между отменения акт и настъпването им. В тази връзка са относими изложените по-горе съображения относно разпределената доказателствена тежест, процесуалното бездействие на ищеца в настоящия процес и забраната да се ползват свидетелски показания, събрани в друго производство, с оглед принципа на непосредственост.

По отношение на т. 1.1 и т. 1.1.2 от молбата-уточнение:

Към датата на извършване на процесните действия дейността на полицейските органи е регламентирана със Закона за Министерството на вътрешните работи (отм. ДВ, бр. 53/27.06.2014г.). В чл. 6, т. 1-13 от ЗМВР (отм.) изрично са посочени основните задачи на Министерството на вътрешните работи (МВР), сред които: защита на националната сигурност; противодействие на престъпността и опазване на обществения ред; защита на правата и свободите на гражданите и опазване на техните живот, здраве и имущество; осигуряване на разследване на престъпления; граничен контрол и охрана на държавната граница; защита от тероризъм и т.н. За изпълнение на основните задачи по чл. 6 структурите на МВР извършват дейностите, посочени в чл.51, ал. 1, т. 1-9 от ЗМВР (отм.). В чл. 55, ал. 1 от ЗМВР (отм.) е предвидено, че когато

изпълнението на възложените им функции налага, полицейските органи могат да издават писмени или устни разпореждания до държавни органи, организации, юридически лица и граждани. Разпорежданията на полицейския орган са задължителни за изпълнение, освен ако налагат извършването на очевидно за лицето престъпление или нарушение (чл. 55, ал. 4). Полицейските разпореждания по см. на чл. 55, ал. 1 от ЗМВР (отм.) вкл. и устните такива, представляват административни актове по см. на чл. 21, ал. 1 от АПК. В качеството на административен акт, разпореждането подлежи на оспорване в срока по чл. 149, ал. 1 от АПК. По делото не се твърди устното полицейско разпореждане от 05.03.2014г., изразяващо се в това ищецът да слезе от автобус № 309, да е било оспорено. Нещо повече, в исковата молба не е заявено такова оспорване, липсва и такъв петитум, поради което е недопустимо настоящият съдебен състав да се произнася по отношение на законосъобразността на коментираното по-горе устно полицейско разпореждане. Становището досежно полицейското разпореждане, изразено в решение от 24.02.2015г. по нахд № 14904/2014г. на СРС, не може да ангажира настоящата инстанция.

Наличието на отменен незаконосъобразен акт е абсолютна положителна процесуална предпоставка за предявяване на иска по аргумент на чл. 204, ал. 1 от АПК. След като не е налице отменен административен акт, издаден от ответника, от който да са произлезли вредите, не е изпълнена положителната процесуална предпоставка по чл. 204, ал. 1 от АПК, т.е. не е налице първата и задължителна предпоставка за ангажиране на отговорността по ЗОДОВ.

Казано по-горе бе, че незаконосъобразността на действието или бездействието се установява от съда, пред който е предявен искът за обезщетението (чл. 204, ал. 4 от АПК). Съгласно заявеното в исковата молба и уточненията към нея, претенцията за неимуществени вреди следва и от прилагане на физическа сила и помощни средства по см. на чл. 72, ал. 1 от ЗМВР (отм.). Или с други думи казано, претендират се вреди от незаконосъобразни действия.

В тази връзка на първо място следва да се установи дали е налице противоправно действие и/или бездействие при изпълнение на административна дейност по смисъла на чл. 256 и чл. 257 от АПК.

Правните действия – юридически или фактически, се регулират от нормите на материалното и на процесуалното право, поради което биват материалноправни действия и процесуални действия. Същественото (при видовото им разнообразие) е, че те винаги се предприемат въз основа на закон, овластяващ съответните правни субекти за тяхното извършване, или в изпълнение на закон, задължаващ правните субекти с тяхното извършване.

В конкретния случай заявената от ищеца деятелност се изразява в издаване на устно разпореждане на полицейски орган ищецът да слезе от автобус № 309 и предприемане на мерки за привеждането в изпълнение на същото. Тук е мястото, където следва да се посочи, че за да са законосъобразни действията на полицейските органи по привеждане в изпълнение на устното разпореждане, то следва последните да бъдат санкционирани от компетентен орган. Последното става именно със Заповед за задържане № 585/05.03.2014г. Според приложимата норма на чл. 63, ал. 1, т. 2 и т. 4 от ЗМВР (отм.) полицейските органи могат да задържат лице, което след надлежно предупреждение съзнателно пречи на полицейски орган да изпълни задължението си по служба, както и при невъзможност да се установи самоличността му в случаите и по начините, посочени в чл. 61, ал. 2 - чрез представяне на документ за самоличност

на лицето, сведения на граждани с установена самоличност, които познават лицето, или по друг начин, годен за събиране на достоверни данни. За отвеждане на задържаното лице в определеното за задържане място полицейските органи издават писмена заповед (чл. 65, ал. 1 ЗМВР, отм.). Според императивната норма на чл. 72, ал. 1 при изпълнение на служебните си задължения полицейските органи могат да използват физическа сила и помощни средства, само когато това е абсолютно необходимо и при наличие на някое от основанията, изрично посочени в т. 1-9 от ЗМВР, отм., включително при противодействие или отказ да се изпълни законно разпореждане (т.1). Чл. 73 ЗМВР (отм.) задължава полицейските органи да използват физическа сила и помощни средства след предупреждение, с изключение на случаите на внезапно нападение и при освобождаване на заложници, да съобразяват използването на физическа сила и помощни средства с конкретната обстановка, характера на нарушението на обществения ред и личността на правонарушителя и да използват само абсолютно необходимата сила, като вземат всички мерки за опазване живота и здравето на лицата, срещу които са насочени. Използването на физическа сила и помощни средства се преустановява незабавно след постигане на законната му цел (чл. 73, ал. 5 ЗМВР, отм.).

Ето защо, докато не е отменена по надлежния ред Заповед за задържане № 585/05.03.2014г., то и действията по задържане на лицето не може да се считат за незаконосъобразни. Именно в хода на проверката на заповедта би могло да се обсъжда дали предприетата физическа сила и помощни средства са адекватни или прекомерни, както и всички относими за случая обстоятелства, вкл. дали се е налагало задържане на лицето.

Отделен е въпросът, че съдът намира за недоказани твърденията в исковата молба, че спрямо ищеца е осъществено полицейско насилие - упражнена е физическа сила при поставянето на белезници, ищецът е повален с лице на земята, полицейският служител многократно е усуквал и отпуснал белезниците, на ищеца са нанесени удари с ритници. Както се посочи, в отменителното решение на ВАС са дадени указания да се съберат гласни доказателства относно конкретните действия на полицейските служители по време на извършената проверка на 05.03.2014г., но такива не са ангажирани от страна на ищеца, комуто е възложена доказателствената тежест.

Казано по-горе бе, че предпоставките за ангажиране на отговорността на ответника са наличие на незаконосъобразен акт (действие или бездействие), вреда и причинно-следствена връзка между двете. Липсата на който и да е елемент от фактическия състав на отговорността по ЗОДОВ води до неоснователност на исковата претенция. В случая не е налице отменен по надлежния ред административен акт - Заповед за задържане № 585/05.03.2014г. и устно полицейско разпореждане. Не са налице и незаконосъобразни действия, предвид изложените по-горе съображения за връзката между действията по задържане и заповедта за задържане.

Предвид изложените съображения настоящият съдебен състав намира, че искът следва да бъде отхвърлен като неоснователен поради липсата на всички кумулативно предвидени в чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ материалноправни предпоставки, обуславящи отговорността на държавата за вреди. С оглед наличието на недоказан и неоснователен иск на предявеното основание съдът не следва да обсъжда претендирания от ищите размер. Неоснователна е и акцесорната претенция за присъждане на лихви върху главницата с оглед отхвърлянето на главния иск.

За разноските по делото:

Процесуалният представител на ответника претендира юрисконсултско възнаграждение за всички инстанции досега. Предвид изхода на спора съдът счита, че претенцията следва да бъде уважена в размер на 100 лева за всяка една инстанция, на основание чл. 24 от Наредбата за правната помощ във вр. с чл. 78, ал. 8 от ГПК във вр. с чл. 144 от АПК.

С оглед на изложените мотиви и на основание чл. 203 от АПК, Административен съд София – град, 27-ми състав

РЕШИ:

ОТХВЪРЛЯ иска с правно основание чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ, предявен от С. Ц. И. от [населено място], срещу Столична дирекция на вътрешните работи (СДВР), с който се претендира присъждане на обезщетение за неимуществени вреди в размер на 8000 (осем хиляди) лева, претърпени от незаконосъобразни действия на длъжностни лица при ответника, ведно с лихвата за забава за периода от 05.03.2014г. до предявяване на исковата молба и законната лихва от предявяване на иска до окончателното плащане на сумата.

ОСЪЖДА С. Ц. И. ЕГН [ЕГН], с адрес: [населено място], [улица], [жилищен адрес] да заплати на СДВР сумата от 300 (триста) лева, представляваща юрисконсултско възнаграждение.

Решението може да бъде обжалвано с касационна жалба пред Върховен административен съд в 14-дневен срок от деня на съобщението, че е изготвено.

СЪДИЯ: